

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
МОНІТОРИНГУ
«НАСЛІДКИ ВОЄННИХ ДІЙ
В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ
ЛЮДИНИ, ДОСТУПУ ДО
СУДОВОЇ СИСТЕМИ ТА
ПРАВОСУДДЯ»

2023 р.

Зміст

1. ОПИС ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ	3
2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	5
3. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	12

1. Опис інструментарію дослідження

1. **Формулювання проблеми:** доступ до судової системи у умовах збройної агресії РФ проти України.
2. **Об'єкт дослідження** – клієнти ГО «Подільська правова ліга» – ВПО та жителі громади, які мають правові проблеми, предмет дослідження – реальна можливість звернення до суду у мовах війни.
3. **Мета та завдання дослідження:** визначити найбільш актуальні проблеми доступу до судової системи в реаліях повномасштабної війни.

Завдання:

- визначити загальний перелік проблем, з якими стикаються громадяни про спробі звернення до правосуддя в умовах війни;
 - визначити найбільш типові порушення прав;
 - надати рекомендації для покращення доступу до правосуддя цільової аудиторії.
4. **Гіпотези та їх зв'язок з практичною метою дослідження**

Для більшості респондентів найбільш поширеними питаннями будуть:

- чи зверталися до судових установ;
- чи вдалося потрапити в приміщення суду;
- чи змогли вчинити процесуальна дію;
- з якими проблемами стикалися;
- чи використовували систему «Електронний суд»;
- які проблеми виникали із роботою системи «Електронний суд»;
- чи вплинула війна на доступ до правосуддя;

Гіпотеза побудована на основі даних, зібраних з реєстру консультацій, які надаються юристами ГО «Подільська правова ліга».

7. Стратегія дослідження:

- a. Методи збору даних, які застосовуватимуться
- Запити про доступ до публічної інформації.
- Анкетування
- b. Генеральна сукупність
- c. Алгоритм побудови вибірки
 - Вибірка – **50** респондентів (застосовано метод стратифікованої вибірки за ознакою територіальності).
- d. Опис інструментарію
 - Анкета складається з дев'яти запитань, що містять запитання відкритого та закритого типів.
- e. Методи обробки та аналізу інформації

Аналіз відповідей на запити. Під час дослідження, нами було направлено **7** запитів про отримання інформації до Ярмолинецького районного суду, Хмельницького міськрайонного сууд, Красилівського районного суду, Дунаєвецького районного суду, Шепетівського районного суду, Кам'янець-Подільського міськрайонного суду, а також до Державної судової адміністрації України та Територіального управління Державної судової адміністрації України у Хмельницькій області.

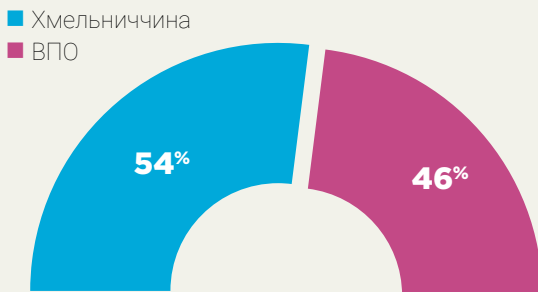
Однак, усі вказані вище установи не акумулюють жодних відомостей про запитувану інформацію про можливість доступу до правосуддя в умовах воєнного стану.

Аналіз анкет.

2. Аналіз результатів дослідження

В рамках моніторингу всього було опитано **50** респондентів, серед яких **54%** жителі Хмельниччини та **46%** ВПО (мал. 1)

мал. 1 Кількість опитаних. ВПО/Хмельниччина

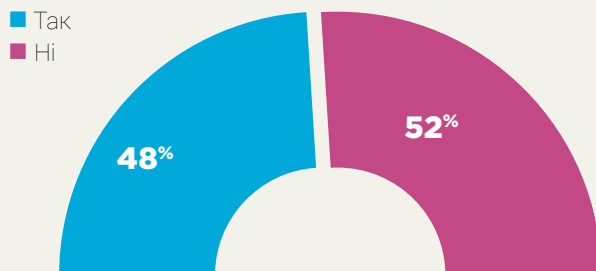

На запитання, «Чи зверталися до суду в період з 24 лютого 2022 року», респонденти повідомили, що **92%** опитаних зверталися до суду для захисту своїх прав.

мал. 2 Звернення до суду в умовах війни

мал. 2 Чи вдалося опитаним звернутися до суду починаючи з 24 лютого 2022 року

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОНІТОРИНГУ
«НАСЛІДКИ ВОЄННИХ ДІЙ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ,
ДОСТУПУ ДО СУДОВОЇ СИСТЕМИ ТА ПРАВОСУДДЯ»

У результаті проведеного дослідження вдалось виявити найбільш пріоритетні проблем, які заважають мирним громадянам звернутися до суду, під час війни, для вирішення свої проблем (мал. 4)

Серед них: проблеми з електропостачанням судових установ (30%); повітряна тривога, в тому числі, не можливість попасти до приміщення суду, зриви судових засідань, які вже розпочалися (25%); системні проблеми з електрикою у судових установах з одночасними повітряними тривогами (20%); неможливість зв'язатися по телефону з працівниками апарату та канцелярії суду (15%); не повідомлення про судові засідання внаслідок проблем роботи Укрпошти та мобільного зв'язку (5%); не працював сайт «Судова влада» (5%).

Мал. 4. Найбільш актуальні проблеми

Можна зробити висновки, що основними проблемами, з якими зустрілися громадяни, які брали участь у нашому анкетуванні, це періодичні відключення світла, які застосовуються по усій Україні,

а також повітряні тривоги, за умов яких, усі хто перебуває у суді повині негайно пройти в найближче укриття, а сама судова установа закритивається без можливості входу у середину будівлі.

Також, варто відзначити, що на початку повномасштабної збройної агресії РФ проти України та усього українського народу, електронні ресурси судових органів належним чинном не працювали, це було пов'язано як із забезпеченням адресної інформації так і перебоями в роботі.

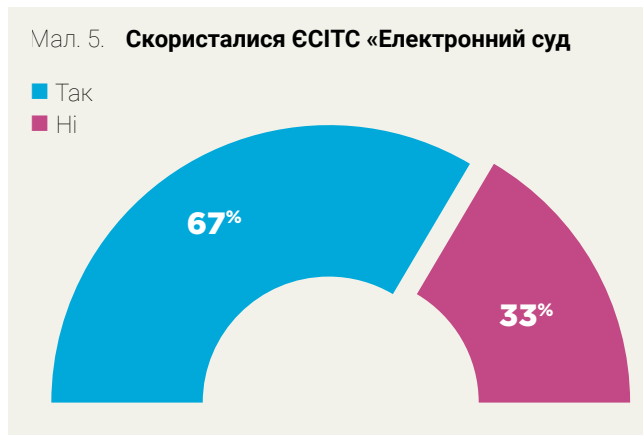
Окрім цього варто відзначити, що деякі судові установи, які перебувають в окупації або на території де ведуться активні бойові дії, не здійснюють правосуддя, але їх юрисдикцію передано іншим судами, які знаходяться у відносній безпеці.

Під час моніторингу, ми спробували дослідити можливість та обізнаність громадян, у зверненні до суду за допомогою «альтернативних способів», зокрема через підпистму ЄСІТС «Електронний суд».

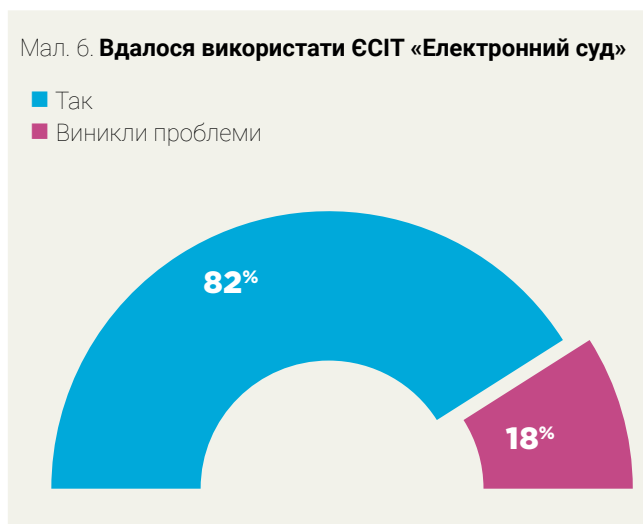
Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС) — сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством та цим Положенням процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС.

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МОНІТОРИНГУ
«НАСЛІДКИ ВОЄННИХ ДІЙ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ,
ДОСТУПУ ДО СУДОВОЇ СИСТЕМИ ТА ПРАВОСУДДЯ»

Так, відповідно до опитуваних громадян, з них **67%** спробували скористатися системою «Електронний суд» (Мал. 5).

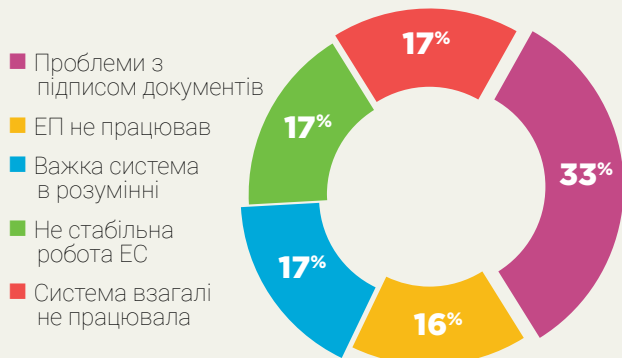

З **67%** опитаних осіб, які спробували зареєструватися та скористатися ЄСІТС «Електронний суд», лиш **8%** не змогли здійснити процесуальні дії, заради яких використовується «Електронний суд», натомість **82%** підтверджують успіх у використанні електронної системи (Мал. 6).

На запитання, щодо проблем при роботі з ЄСІТ «Електронний суд», опитанні громадяни виділили наступні: проблеми з підписом документів (**33%**); електронний підпис не працював; система занадто важка та незрозуміла; не стабільна робота «Електронного суду»; система (сайт) взагалі не працював та не відкривався (*Мал. 7*).

Мал. 7. Проблеми при роботі ЄСІТ «Електронний суд

На запитання, щодо категорії справ, з якими громадяни були змушені звертатися до суду, для захисту свої порушених, не визнаних чи порушених прав, респонденти вказували на трудові та сімейні спори.

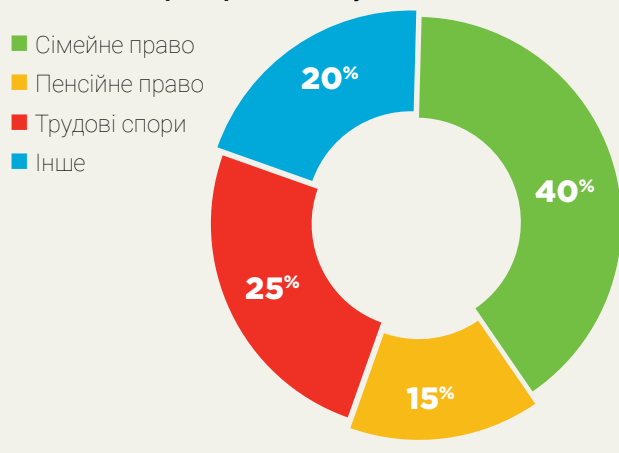
Зокрема, з трудовими правами зверталися **24%** опитаних тоді як сімейні питання становили **38%**. З питаннями пенсійного права та забезпечення звернулося **16%** опитаних, соціальні виплати та інші категорії прав трішки більше **10%** (*Мал. 8*).

Мал. 8. Категорії справ

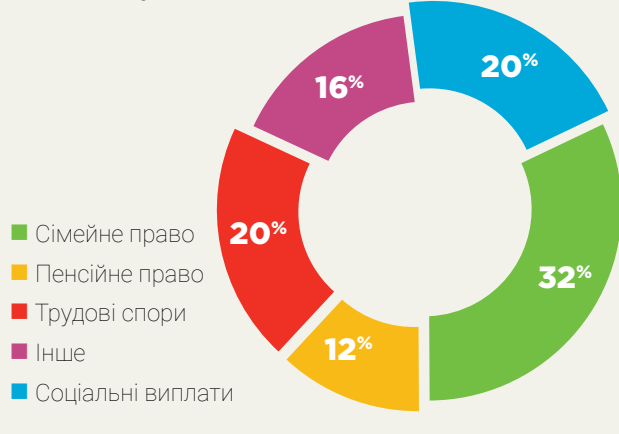
Слід відзначити, що ВПО, які проживаю на території Хмельницької області на питання щодо категорії справ, відповіли наступним чином: сімейне право 50%, пенсійне право **22%**, трудові спори **22%** та інше **6%** (Мал. 9).

Мал. 9. Категорії справ, які актуальні для ВПО

В свою чергу, для мешканців Хмельниччини опитування показало наступне: сімейне право **32%**, пенсійне право **12%**, трудові спори **20%**, інше **16%** соціальні виплати **20%** (Мал. 10).

Мал. 10. Категорії справ, які актуальні для жителів Хмельниччини

На запитання «Якщо ви просили звільнити Вас від сплати судового збору чи задовільнили Вашу заяву?» респонденти надали наступні відповіді: не просили **55%**, не задовільнили заяву про звільнення від сплати судового збору **4%** та **41%** опитувані вказали, що суд задовільнив їх заяву про звільнення від сплати судового збору (Мал. 11).

Мал. 11. **Відсоток задоволення заяв про звільнення від сплати судового збору**

3. Висновки та рекомендації

Таким чином, проведене дослідження дало можливість визначити найбільш актуальні виклики судової системи та правосуддя, які фактично є поза межами державного та судового впливу, зокрема це:

- перебої з електропостачанням судових установ, що викликано масованими обстрілами, країною терористом, якою є Російська Федерація, об'єктів електричної інфраструктури України;
- непоодинокими повітряними тривогами, адже відповідно до актуальних вказівок військово-політичного правління держави, під час повітряної тривоги, установи та організації повинні подбати про життя та здоров'я відвідувачів та працівників, шляхом доправлення громадян до найближчих укриттів, а за відсутності такої можливості, до залишення відповідних установ та організацій, для зменшення ризику опинитися в пастці у випадку повітряного удару по відповідних будівлях;

З метою вирішення зазначених проблем пропонуємо діяти в наступних напрямках:

- 1) провести інформаційно-роз'яснювальні заходи із залученням представників неурядових громадських організацій з навчання, щодо використання ЄСІТ «Електронний суд», а також участь в судових засіданнях в режимі відеоконференції зв'язку з використанням власних технічних засобів (ВКЗ);
- 2) розробити спеціальні електронний ресурс із електронною аутентифікацією користувача, щодо отримання аدرس судових установ, а також телефонних контактів суду, працівників апарату суду, помічників суддів та секретарів судових засідань.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

